

place in general. -4 A foreign or distant region. -5 A point of view, manner of considering a subject. -6 A precept, order. -7 The number 'ten'. -8 A side or party. -9 The mark of a bite. 'दिग्दष्टे वर्तुलाकारे करिका नखरोखिका' इति वैजयन्ती; परिणतदिक्रिकास्तटीर्षमिति Śi. 4. 29. [N. B. In comp. दिग् becomes दिग् before words beginning with vowels and soft consonants, and दिक् before words beginning with hard consonants; e. g. दिग्म्बर, दिग्गज, दिक्पथ, दिक्करिन्, &c.] -Comp. -अन्तः end of the direction or horizon, remote distance, remote place; दिगन्ते श्रूयन्ते मदमलिनगण्डाः करटिनः Bv. 1. 2; Māl. 2. 9; R. 3. 4; 5. 67; 16. 87. नानादिगन्तागता राजानः &c. -अन्तरम् 1 another direction. -2 the intermediate space, atmosphere, space. -3 a distant quarter, another or foreign country; संचारपूतानि दिगन्तराणि कृत्वा दिनान्ते निलयाय गन्तुम् R. 2. 15. -अम्बर, -वासस् a. having only the directions for his clothing, stark naked, unclothed; दिग्म्बरत्वेन निवेदितं वसु Ku. 5. 72; एकाकी गृहसंयुक्तः पाणिपात्रो दिग्म्बरः Pt. 5. 15; Ms. 11. 201. (-रः) 1 a naked mendicant (of the Jaina or Buddha sect.) -2 a mendicant, an ascetic. -3 an epithet of (1) Śiva; (2) Skanda. -4 darkness. (-री) an epithet of Durgā. -अम्बरकः a naked mendicant (of the Jaina sect). -अवस्थानम् the air. -आगत a. Come from a distance; Y. 2. 254. -इभः See दिक्करिन् &c. दिग्भिः पूर्णकलशैः Bhāg. 8. 8. 14; 5. 14. 40. -ईशः -ईश्वरः regent of a quarter; चतुर्दिगीशानवत्य मानिनी Ku. 5. 53; see अष्टदिक्पाल. -कन्या, -कान्ता, -कामिनी, -वधू a region of the sky (considered as a virgin). -करः 1 a youth, youthful man. -2 an epithet of Śiva. -करिका, -करी a young girl or woman. -करिन्, -गज, -दन्तिन्, -वारणः m. one of the eight elephants said to guard and preside over the eight cardinal points; (see अष्टदिग्गज); दिग्दन्तिशेषाः ककुभश्चकार Vikr. 7. 1. -ग्रहणम्, -बन्धः observation of the quarters of the compass; Bri. S. 24. 9. संपूज्य शारिकदिर्वा दिग्बन्धादिपुरःसरम् Ks. 73. 116. -चक्रम् 1 the horizon; Ratn. 3. 5. -2 the whole world. -जयः, -विजयः 'conquest of the directions', the conquest of various countries in all directions, conquest of the world; सुनिश्चितपुरं चक्रे दिग्जये कृतनिश्चयः Rāj. T. 4. 183; स दिग्बिजयमव्याजवीरः स्मरः इवाकरोत् Vikr. 4. 1. -तटम् the horizon. -दर्शनम् 1 showing merely the direction, pointing out only the general mode or manner. -2 a general outline or survey. -3 a compass. -दर्शिन् a. looking on all sides, having a general view. -दाहः preternatural redness of the horizon; दैग्दाहः a conflagration of the regions of the sky' (regarded as an evil omen) N. 12. 92; cf. Ms. 4. 115. -देशः 1 a distant region or country; दृश्यन्ते कुलनिम्नगा अपि परं दिग्देशकालाविनी Rāj. T. 4. 308, 417. -2 region, country; H. 1. -नागः 1 an elephant of the quarter of the compass; see दिग्गज. -2 N. of a poet said to be a contemporary of Kalidāsa. (This interpretation is based on Mallinātha's gloss on दिग्नागानां पथि परिहरन् स्थूल-हस्तावलेपान Me. 14; which is, however, very doubtful.)

-पतिः, -पालः the regent or guardian of a quarter; Rāj. T. 4. 225 (for the names of the several regents, see अष्टदिक्पाल; cf. Ms. 5. 96; 7. 303 also); सूर्यः शुक्रः क्षमापुत्रः सैहिकेयः शनिः शशी । सौम्यस्त्रिदशमन्त्री च प्राच्यादिदिग्धीश्वराः ॥ -Jyotistattvam. -पथः the surrounding region; सैन्यैर्नाना-पथायातैर्नदद्विर्व्याप्तदिक्पथः Rāj. T. 5. 342. -भागः a point of the compass, direction. -भ्रमः perplexity about points of the compass, mistaking the way or direction; Vikr. 5. 66. -मण्डलम् = दिक्चक्रम् q.v. -मात्रम् the mere direction or indication. -मुखम् any quarter or part of the sky; हरति मे हरिवाहनादिमुखम् V. 3. 6; Amaru. 5. -मोहः mistaking the way or direction. -यात्रा a procession in different directions. -वसन, -वस्त्र a. stark naked, unclothed. (-स्त्रः) 1 a Jaina or Buddhist mendicant of the दिग्म्बर class. -2 an epithet of Śiva. -विभा-चित a. renowned or celebrated in all quarters. -शूलम् a bad yoga in Astronomy; cf. शुकादित्यदिने न वारुणदिशं न ज्ञे कुजे चोत्तरां मन्देन्दोश्च दिने न शक्रकुम्भं याम्यां गुरो न ब्रजेत् । शूलानीति विलङ्घ्य यान्ति मनुजा ये वित्तलाभाशया भ्रष्टाशाः पुनरापतन्ति यदि ते शुक्लेण तुल्या अपि ॥ Jyotissārasaṅgraha. -साधनम् a means to make the journey in various quarters successful.

दिशास् f. (= दिग्).

दिशा Direction, quarter of the compass, region, &c. -Comp. -गजः, -पालः; see दिग्गज, दिक्पाल.

दिशोभाज् m. One who runs in all directions, a fugitive.

दिश्य a. [दिशि भवः दिगा० यत्] 1 Belonging to or situated towards any quarter of the compass. -2 Foreign, outlandish; Śi. 3. 76.

दिष्ट p. p. [दिश्-कर्मणि-क्त] 1 Shown, indicated, assigned, pointed out. -2 Described, referred to. -3 Fixed, settled. -4 Directed, ordered &c. -5 Destined (दैवविहित); न दिष्टमर्थमत्येतुमीशो मर्त्यः कथंचन Mb. 3. 135. 55. -ष्टः Time. -ष्टम् 1 Assignment, allotment -2 Fate, destiny, good or ill-luck; भो दिष्टम् Ś. 2. यश्च दिष्टपरो लोके यश्चापि हठवादिकः । उभावपि शठावेतौ कर्मबुद्धिः प्रशस्यते ॥ Mb. 3. 32. 13. -3 Order, direction, command; सैनिका भयनात्रो ये बहिष्मन् दिष्टकारिणः Bhāg. 4. 28. 1. -4 Aim, object. -5 An appointed place; तं प्रेतं दिष्टमितोऽमय एव हरन्ति Ch. Up. 5. 9. 2. -Comp. -अन्तः 'the end of one's appointed time', death; दिष्टान्तमाप्स्यति भवानपि पुत्रशोकात् R. 9. 79; Rām. 2. 65. 28. -गतिः f. death; याजमानासम्भवाद्दशक्यं हि दिष्टगतौ उत्तरं तन्त्रं कर्तुम् ŚB. on MS. 10. 2. 57. Hence दिष्टो गतिं गम् = To die. तस्मिंश्च दिष्टो गतिं गते फलं दर्शयति यो दीक्षितानां प्रमीयेत अपि तस्य फलमिति । ŚB. on MS. 6. 3. 24. -दृश् m. the god; यस्य तुष्यति दिष्टदृक् Bhāg. 4. 21. 23. -भाज् God. N. 11. 129. Chandū Pandita com. -भावः death; दिष्टभावं गतस्यापि विषये मोदते प्रजा Mb. 5. 133. 37. -भुक् a. reaping the fruit as destined or ordained by god; वसेऽन्यदपि संप्राप्तं दिष्टभुक् तुष्टधीरहम् Bhāg. 7. 13. 39.